

SAVA

haja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrto leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na uprav. ništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plaćujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Avstrijska intervencija v Albaniji.

Zopet enkrat misli avstrijska vlada poseči aktivno v albanske homatije. Vtepla si je v glavo, da je Albanija njen življenski interes in od te fiksne ideje ne popusti za nobeno ceno.

Kakor znano, vlada v Albaniji velika zmešnjava. Različni voditelji se hočejo polastiti vlade in provizorni dosedanj predstnik, Izmael Kemal sam je delal na to, da bi bil postal albanski knez turški lzzet paša. Najnevarnejši med vsemi pa je vsekako Essad paša, ki ima zbranih več tisoč mož, baje da zasede Epir, kadar ga bodo Grki izpraznili, v resnici pa zato, da se ob prvi priložnosti polasti albanske vlade.

Avstrija in Italija sta radi tega soglasno sklenili, pričeti z vojaškimi pripravami. Kabineta na Dunaju in v Rimu sta se že obrnila zadnje dni do ostalih velesil, da naj tudi one poskrbe za vojaške priprave v Albaniji. Ker se velesile še niso odločile storiti tak korak, mislita Italija in Avstrija na svojo pest ukreniti vse potrebno, da pride v Albaniji vendar že enkrat do rednih razmer.

Taka in enaka poročila so prihajala čez Pariz in avstrijska vlada jih je poskusila tudi hitro dementirati. Po naših oficijoznih poročilih vlada v Albaniji najlepši mir in zato ni povoda za kako intervencijo. V tem oziru ima naš zunanji urad čisto prav, a če v Albaniji tudi ne bi bilo vse mirno, nimamo doli prav nič iskati. Nam je vendar lahko popolnoma vseeno, ako vlada v Albaniji še tak nered. Kaj nam mar, ako se Skipetari absolutno nočejo navzeti evropske kulture. Izmael Kemala so odstavili in vladne posle vodi sedaj mednarodna kontrolna komisija. Kaj imamo torej iskati po albanskih brdih? Skoro se zdi, da bi naš zunanji kabinet zopet rad prevzel nalogo, katero je za časa balkanske vojne naravnost mojstrko igral, to se pravi, da je vedno in povsod ogrožal evropski mir. Albanske razmere so stvar Albancev samih ali k večjemu še cele Evrope. Posamezna država sama nima v interesu splošnega miru ničesar iskati v Albaniji.

A tudi v drugem oziru bi bilo jako neprevidno od Avstrije vtikati se v albanske razmere. Komaj smo dosegli prijateljstvo z Italijo, hočemo to prijateljstvo že preiskusiti. Saj se morajo naši in italijanski interesi v Albaniji križati in najpametneje je, da nobena teh dveh držav kaj ne ukrene, kar bi pri sosedu vzbudilo ljubosumnosti. Že avstrijska kandidatura princa Wieda je bila taka točka. Sedaj Avstriji zopet ni prav, da za enkrat princ Wied še ne misli odpotovati v Drač. Temu se vendar ni čuditi. Kaj pa naj počne mladi neizkušeni knez med divjimi Albanci. Zaslombe nima v deželi in denarja še manj. Saj mednarodno posojilo še sedaj ni sklenjeno. Ali pa morda mislijo na Dunaju, da bodo mohamedanski Albanci lepim očem princa Wieda na ljubo opustili ropanje ter se pokorno podvrgli protestantovskemu knezu? V Albaniji nima Wied niti toliko privržencev, da bi tvorili telesno stražo za slučaj, ako bi ga hoteli Albanci kar hitro poslati na oni svet.

Dodati se hoče princu Wiedu nekako vojaško spremstvo. A kako bo to spremstvo. Če bo veliko se bo to spremstvo smatralo za intervencijo, če bo malo, bo Albance naravnost izzivalo in prav nič se ne bodo premišljali pomesti s peščico ljudi. In kdo pa naj da vojake za to spremstvo? Ali Avstrija in Italija? To bi bila ista pot, kakor če bi te dve državi intervenirali na svojo pest. Ali vse velesile? Te se še za kaj važnejšega ne morejo odločiti, kaj še, da bi sporazumno določili vojaštvo, ki naj spremlja novega albanskega kneza.

Kakor se stvar suče, ne kaže nič prida in najbolje bi bilo, da se princ Wied lepo zahvali za že vnaprej ponesrečeni poizkus, ki ga lahko stane življenje. Kar pa bi bilo za princa Wieda pametno, to je za Avstrijo naravnost potrebno. Nad leto dni je vse javno politično gospodarsko življenje v Avstriji trpelo vsled brezmiselnosti Berchtoldove zunanje politike. Sedaj bi bil skrajni čas, da se take stvari opuste in da se da avstrijskim prebivalcem vendar že enkrat priložnost, da se iz stagnacije, ki je nastala v vseh panogah, počasi zopet dvignejo. Zatorej moramo vedno po-

novno povdarjati: Albanija Albancem — brez Avstrije!

Vzroki revolucije v Mehiki.

V Mehiki divjajo že delj časa divji boji med vstaši in vladnimi četami. Glavni vzrok teh večnih homatij je poglavitno zemljiško vprašanje. Vedne krivice in neenakost prebivalstva lahko povzročajo nenadni izbruh revolucije v kakem narodu, a ž njimi se ne da še tehtno dovolj razlagati posamezne revolucije pod vodstvom poveljnikov, ki so ravno-tako pripravljeni bojevati se drug proti drugemu, kakor proti centralni vladi, proti kateri je pravzaprav obrnjen napor vsakega posameznika in vseh skupaj. Še več drugih stvari je, katerih se ne sme prezreti in katere osvetlujejo situacijo, ki bi bila sicer nepojmljiva.

Povsem drugače, kakor kolonisti Združenih držav Severne Amerike, so iskali prvi prisiljenci Španci, v Srednji in južni Ameriki bogastva in sredstev za lahko in prijetno življenje. Prinesli so seboj srednjeveški duh in okužili ž njim prvotno prebivalstvo. Mesto da bi bili respektirali versko prostost, so prinesli v novi svet versko ozkosrčnost, katera je označevala Špansko za časa Ferdinanda in Izabele.

Celi kolonijalni sistem Španske v Južni in centralni Ameriki je slonel večinoma le na samoljubju, okrutnosti in tiranstvu. Politika, katero je zasledovala ta mračnijaška država, je najbolje označena z besedami, ki jih je izrekel nek mehiški pokralj: „Naj izvedo ljudje v teh pokrajinah enkrat za vselej, da so bili rojeni za to, da molče in ubogajo in da ne razpravljajo in da nimijo svojega mnenja v političnih zadevah.“

Ta ozkosrčnost in nečloveška politika pa je takorekoč prisilila špansko vlado, da ni priznala lokalnih pravic prebivalstva. Saj je bilo izdajstvo, ako je trdil kak človek, da je prost in da išče prosto polje za svoje delo. Očividno pa je moralo skoro tristoletno tako vladanje učinkovati na značaj kolonij.

PODLISTEK.

A. Bierce:

Ogleduh Parker Anderson.

„Jetnik, kako vam je ime?“

„Svoje ime bom jutri zjutraj zgubil, to je vse. Parker Anderson se imenujem.“

„Kaj ste?“

„Nič posebnega; višji častniki so predragoceni, da bi špijonirali. Narednik sem.“

„Od katerega polka?“

„Oprostite! V vaš tabor sem prišel, da bi spoznal vas in vaše moštvo malo natančneje.“

„Vidi se, da se radi šalite.“

„V zadnji noči se človek rad malo pošali. Saj jutri se ne bom mogel več.“

„Kako veste, da boste jutri že mrtvi?“

„Pri ogleduhih je že taka navada.“

General se nehote nasmehne. „V naš tabor ste torej prišli v obleki konfederalista, da bi zvedeli za število mojega vojaštva in pregledali našo upravo.“

„Samo zaradi števila sem prišel; uprava, vem, da je slaba.“

General se zopet nasmehne. Vojak, ki je pripeljal jetnika, je še vedno stal pri vhodu šotoru. V šotoru ni bilo razen priproste mize in nekaj orožja ničesar.

Zunaj je lilo kakor iz škafa. General je nekaj zapisal na list papirja in ga oddal vojaku, rekoč:

„Nesi pobočniku, potem se vrni.“

„Kaj pa z jetnikom, gospod general?“

„Stori, kar sem ti ukazal.“

Vojak vzame listek in oddide. General pa pogleda čudnega jetnika in reče:

„Slabo vreme, kaj ne?“

„Zelo slabo, posebno pa zame.“

„Ali uganete, kaj sem ravnokar napisal?“

„Gotovo kaj imenitnega ... to vem. In ... mogoče ste še celo mene omenili.“

„Da, vaša smrtna obsodba je.“

„Ta igra bo pa res imenitna, ker bom tudi jaz navzoč.“

„Ali se hočete morda izpovedati?“

„Ne, hvala, najrajše sem sam.“

„Moj Bog, mož, ali se ne bojite smrti?“ — General vtihne. Takega človeka še ni videl v svojem življenju.

„Smrt,“ reče naposled, „pomenja vendar izgubo onih stvari, ki smo jih imeli v življenju.“

„Izgubo onega, česar ne bomo nikdar rabili. Gotovo ste že opazili, da ni noben mrtvec, kar ste jih srečali na svojih potih, kazal niti najmanjšega znaka obžalovanja.“

„Smrt je pa vendarle strašna.“

„Seveda, bolečine niso bogsigavedi kako prijetne, to je res. Ta jih malo lažje prenaša, drugi malo težje. Če kdo dlje živi, je vžil precejšnjo porcijo bolečin več, kot pa mogoče otrok desetih let. Vzemimo, da bi hotel pobegniti. Vi vzdignete revolver, katerega imate slučajno spravljene v naročju in ...“

General je zardel, nato se je prisrčno za-

smejal in ni odgovoril. Ogleduh nadaljuje:

„... sprožite in jaz dobim nekaj v želodec, česar ne morem prebaviti. Padem na tla, mrtev pa še nisem. Šele po polurni nezvesti sem mrtev. Če me jutri obesite bo ravnotako. Dokler bom pri zavesti bom živ, ko bom v nezvesti, bom že mrtev. Kako mrtev, za to se ne brigam. To je tako enostavno, da se skoro ne izplača človeka obešati raditega.“

Tem besedam je sledilo dolgo molčanje. General sedi nepremično ter gleda neznanca v obraz. Slednjič globoko vzdihne in se strese po celém životu, rekoč:

„Smrt je strašna!“

„Da strašna je bila za naše divje prednike,“ je povdarjal ogleduh, „ker niso bili toliko inteligentni, da bi bili preštudirali cel proces. Obesite me, gospod general, toda povem vam, da bo v istem hipu končana tudi vsa vaša moč.“

General se je delal, kot da bi ne slišal teh njegovih besed. Medtem je zunaj nehalo deževati.

Nato vstopi generalni profos stotnik Hastelink.

„Stotnik,“ reče general, „ta mož tukaj je ogleduh. Prijeli so ga v našem taboru; pri sebi ima različne zapisnike in načrte. Kakšno vreme je?“

„Vihar je pojenjal ... nebo se je zjasnilo in luna sveti.“

„Dobro! Vzemite oddelek vojakov, spravite tega-le človeka na vežbališče in ga ustrelite.“

Ogleduh nečloveško zakriči. Stopi za korak naprej, izbuli oči in vije roke.

„Veliki Bog! To vendar ne more biti resnica!

Če prelistamo zgodovino Mehike in drugih ameriških republik, najdemo Hidalgo v Ameriki, Bolivarja v Columbiji, San Martina v Argentini, ki so se kot predsedniki res trudili, da ustvarijo kolikor toliko udobne razmere. Storili so vse, da se po njih vladane republike dvignejo tako v gospodarskem kakor tudi v kulturnem in političnem oziru in lahko se jih imenuje sporedno z Washingtonom. A našli so se pa tudi drugi predsedniki tako Santa Anna v Mehiki, Carrero v Guatemali, Rosos v Argentini, Lopez v Paraguayu, za katere iščemo zaman sličnih prikazov in zgodovini Zedinjenih držav severoamerikanskih.

Špansko gospodarstvo je formalno prenehalo leta 1821 a mir se še dolgo ni povrnil v izmučeno deželo. V 50 letih po proglasitvi neodvisnosti se je oblika vlade desetkrat izpremenila in Mehiko je vladalo 54 različnih diktatorjev. Tako je bilo na primer v letu 1846 in 1847 vsako leto kar po pet različnih predsednikov in leta 1855 jih je bilo za razgovor štiri. Resolucije in razglasi so sledili drug drugemu. Generali, predsedniki in diktatorji so rasli kakor gobe po dežju, a njih vladanje je imelo vedno le kratek obstanek. Revolucije so bile na dnevnem redu in mož, ki je zavzemal tako visoko stopnjo, ni nikdar vedel, kdaj bo prišla ura, da ga odstavijo in ustrele. Nenaden preobrat ga je prav lahko ponesel ali v Narodno palačo ali pa pred oddelek mož s puškami, namerjenimi na njegove prsi.

Volitve so postale na ta način čisto navadno slepilo. Mehikanci so prevzeli nesrečno navado, da so prišli rajši za orodje, kakor pa da so se pokorili rezultatu volitev. Nesreča je bila, da so imeli Mehikanci kot vzgled Združene države. Površni kakor so in morajo biti pri tej formi vladanja, so sicer prevzeli mrtvo črko ne pa duha ameriške ustave. Mehika je najboljši dokaz, da se samovlada ne sme kopirati po kakem vzorcu, ampak da se mora le ta razviti od znotraj, iz naroda samega. Ustava z visokodonečimi besedami je za marsikak narod zgolj nesreča, dokler isti ne razpolaga poleg zaupanja v samega sebe tudi s trdno voljo, da hoče samega sebe kontrolirati.

Da so pa take razmere sploh mogoče, je kriv po Špancih podedovani sistem monopola zemljišč. Grabežljivi, kakor so bili Španci, so si s silo ali zvijačo prilastili večino zemlje ter na ta način ustvarili na eni strani ogromno bogastvo posestnikov teh zemljišč, na drugi strani pa neizmerno revščino, takozvane peone, ki imajo služiti velikim posestnikom. Upeljali so tudi izključno dedno pravico, tako da je peonom nemogoče izboljšati si kdaj svoj položaj. Tako ima na primer samo guverner Terazas v Chihuahu en milijon akrov posestva. To je toliko, kakor državi Massachusetts in Rhode Island skupaj. Na teh velikanskih haciendah žive posestniki še vedno patriarhalno življenje s tisoči poenov, ki jim morajo služiti.

Posestniki teh velikih zemljišč se krčevito drže svoje podedovane zemlje in ne popuste niti za las od privilegij, katere so imele njihove družine skozi stoletja. Kakih sedem tisoč družin ima v

posesti celo mehiško zemljo. In vendar šteje skupno prebivalstvo nad 15.000.000 prebivalcev.

Ko je bilo odpravljeno suženjstvo, je bila ustanovljena peonaža. Značaj teh peonov, ki so skoraj 80 odstotkov celokupnega prebivalstva Mehike je tak, da tvorijo kompaktno leno maso, katere je zadovoljna, ako se ustreže njih malim telesnim potrebam. Pri vednih političnih homatijah pa tvorijo material, ki se da izrabljati za vse, in kateremu je vseeno, v čigavi službi stoji. Danes grè z revolucionarnim voditeljem proti vladi, jutri z vlado proti voditelju, da v kratkem zopet revoltira proti vladi.

Teh peonov so se že od nekdaj posluževali revolucionarni generali, kateri so kasneje postali diktatorji. Tako je potem revolucije prišel na površje Porfirio Diaz, ki je hotel z železno roko ustvariti normalne razmere ter vsaj poizkusil dati državi priložnost, da razvije naravne dohodke v deželi, da razširi vzgojo v masah ljudstva. A vzlic vsemu miroljubnemu prizadevanju, se je mogel vzdržati le z nasiljem.

Ko je za njem zasedel Madera predsedniško mesto, so tudi proti njemu začeli rovat ravno oni, katerim je pomagal na površje. Obljubil je svojim pristašem vse mogoče, a svoje obljube pri obstoječih razmerah ni mogel izpolniti. In tako se je pričela zopet doba pustolovstva, katero prav umetno podpirajo še severoameriški kapitalisti. Tudi sedanjemu diktatorju Huerti se ne godi dosti boljše. Revolucija ga je dvignila na štít in komaj je prevzel vodstvo države v svoje roke, že se puntajo proti njemu na vseh koncih in krajih. Vstaški generali se porajajo kar čez noč in krvoprelitja ni konca ne kraja.

Posebno odlikovala sta se v zadnjem času dva, namreč Carranza in Villa. Oba sta zmagovita in šepeta se, da stremita oba po predsedniškem mestu. Osobito general Villa, ki je nedavno tega zavzel mesto Ojinaga, je prav resen pretendent za mehiško predsedništvo. Londonska „Times“ pa ga popisuje takole:

V starosti 18 let se je posvetil Pancho Villa cestnemu roparstvu, kar je v Mehiki cvetoča obrt. Govori se, da je umoril nekega bogataša, čigar sestro je zapeljal. Po tem zločinu je prisegel, da se hoče maščevati nad človeško družbo. Po vzorcu starih romantičnih roparskih poglavarjev je ropal pri onih, ki so kaj imeli in delil v obilni meri na tak način pridobljeno bogastvo ubogim peonom. To romantično nagnenje pa je opustil, ko ga je Madera imenoval častnikom. Prvo dokazano dejstvo iz njegovega življenja se je izvedelo iz neke obtožnice, v kateri se očita Pancho Villi nedisciplina, vlom, cestni rop in posilstvo. Bivši general Huerta ga je obsodil na smrt a Madera se je zavzel zanj in mu tako rešil življenje.

Ko je v februarju leta 1913 razvil general Carranza zastavo ustaje proti Huerti, je zbral tudi Villa četo ustašev, ki naj bi hodila svoja pota in pomagala Carranzi. Svoje čete je prav dobro organiziral. V zadnjih bojnih vrstah si je navadno obdržal njemu brezpogojno udane ljudi, ki so vsakokrat streljali na prednike, ako so hoteli le ti pobegniti.

Ta načrt se je baje krasno obnesel in general Villa je zmagoval na celi črti. Lansko jesen je nadlegoval vladne čete pri Chihuahu ter uničil manjše oddelke. Potem je zavzel s spretno taktiko mesto Tereon. Vzdrževal je v mestu prav dobro red, zaprl gostilne ter postrelil vse, ki so hoteli ropati. Banke in trgovine so mu morale plačati 300.000 funtov šterlingov. Kakor se vidi, ima Pancho Villa vsa potrebna svojstva, da postane sčasoma kapitalist. Očividno se glasi njegovo geslo: Vzemi koder moreš, ali male tatove pobesi.

Kasneje je oblegal mesto Chihuahuas, katero je genialno zavzel. Osvojil si je nek vlak s premogom, ga napolnil z vojniki in ga odposlal v Juarez, odkoder se je posadka v Chihuahu vedno dopolnjevala. Po nekem železniškem telegrafistu je brzojavil v Juarez, da dospe v kratkem vlak s premogom. Vlak je došel, vojniki so poskakali z vozov, kakor nekdanji Grki iz lesenega konja pred Trojo ter uničili vladne čete. Kmalu za tem je zavzel tudi Chihuahu.

Generala Pancho Villa se slika kot človeka s posebno energijo. Dasiravno včasih surov v govoru in dejanju je zmeren v svojih navadah. Niti ne pije, niti ne kadi, ter se ne straši truda in nevarnosti. Postave je čakate ter ne napravi utis inteligenta. Svojo vojno taktiko ima zahvaliti trem Amerikancem, ki so se svoječasnno vojskovali na Kubi in na Filipinah. Prvotni cilj je generalu Panchu Villi mesto Mehika in predsedniški stolec.

Taki ali slični so vsi generali, ki vladajo sedaj vsak po svoje Mehiko. Vseskozi so sami domačini ker Mehika sploh ni bila nikdar deležna priseljevanja tujcev. Izvzamemo lahko k večjemu Špance, Angleže in Nemce, ki pa se niso priselili tjakaj, da bi si ustanovili svoj dom, temveč le, da eksploatirajo naravne deželne zaklade na stroške Mehikancev samih in s pomočjo ameriških velekapitalistov.

POLITIČNI PREGLED.

Učiteljska službena pragmatika

urejuje pravno razmerje učiteljstva na srednjih in nižjih učilnicah v državi. Za udeležitev te pragmatike je treba letnih 1½ milijona kron, vladna predloga je imela v to svrhu le 1 milijon kron. Zakon daje učiteljem pravico, da upogledajo svojo kvalifikacijo, ki jo sestavljajo posebne kvalifikacijske komisije. Ako kvalifikacija ni vsaj „dobra“ se dotičnik lahko pritoži na kvalifikacijsko komisijo centrale. Učitelji imajo varovati v in izven šole svojo stanovsko čast ter se gibati vedno in povsod v mejah discipline. Člani ne smejo biti nobenega društva, ki bi po svojem stremljenju ali po načinu izvrševanja bilo v nesoglasju z dolžnostmi učitelja. Istotako prepoveduje zakon združevanja, ki bi imela namen, ovirati uradno službovanje. Naslov profesorja dobe razen onih, ki so ga imeli že sedaj, vsi učitelji na obrtnih, višjih trgovskih in nautičnih šolah, ki so se nastavili v devetem razredu, dalje glavni učitelji na učiteljskih. Učitelji na vadnicah državnih učiteljskih dobe po nameščenju v deveti činovni razred naslov

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

Dalje.

Romantična je vožnja po naših alpskih krajih, kjer spremljajo popotnika visoke ponosne gore, mu bobnijo nasproti peneči slapovi in se iz daljave svetlikajo krasna modra jezera; občuduje opazuje oko na vožnji ob Renu razvaline silnih gradov na strmih gričih, lepa mesta in vinograde ob zelenih bregovih; zelo hvalijo očividci posebnosti parniškega potovanja na matuški Volgi, burlake na obrežju pevajoče z zategnjenim, sentimentalnim glasom: „Ej uhnem.“

Pa vse to si lahko videl, si zamoreš z razmerno majhno fantazijo predočiti.

Nobena domišljija pa ni dosti bogata, predstaviti si krasoto nadekvatorijalne pokrajine tega tropičnega vrta. Povsod zapazi oko kaj novega, vedno nove utise sprejemaš v občudovanja polno dušo. Jedva prekorači prometnik najmodernejšo napravo n. pr. umeten nilski kanal z zatvornico, že zaznaš najstarodavnejše sledove človeške kulture, felaško vas, ki se v svojih stavbinskih oblikah gotovo 6000 let ni izpremenila, prej ko slej hiše — bodi mi dovoljen ta izraz — zgrajene iz ilovice in pokrite z ločjem in trsem, tovarniške dimnike in vodna kolesa najstarejše vrste za namakanje polja; najvišja civilizacija in najpriprostejša, često prvotno stanje. Poleg tega pa stvari, ki ostanejo kljub napredovanju človeštva vedno stalne in neizpremenljive, palmove gozdove, kaktusove in druge nasade, rumenkasto-rdeče se bliščeče skalovje libijskih gor, zeleno Nilovo progo, pojezerske pokrajine Spodnjega Egipta, črede bikov, oslov, ovac in drome-

Ali ste že pozabili ... jaz ne smem pred jutrom umreti.“

„Ali sem morda kaj govoril o jutrajšnjem dnevu. Umrlí boste sedaj.“

„Toda, gospod general, prosim, rotim vas, domislite se vendar. Obesili me bodo. Saj morajo vendar napraviti vislice ... dve uri, ena ura! Ogleduhe obešajo. All se morda z menoj ne bo zgodilo tako kot določajo predpisi. Za božjo voljo, gospod general, pomislite, kako hitro ...“

„Stotnik, zapovedal sem!“

Častnik potegne sabljo in pokaže proti izhodu. Ker se je jetnik obotavljal, ga je zgrabil za ovratnik in ga s silo pehal naprej. Naenkrat se jetnik izvije, pahne stotnika od sebe in hitro kakor mačka zgrabi na mizi ležeči nož. Vrže generala na tla in začne po njem teptati. Miza se prevrne, luč ugašne ... borila sta se v temi. Generalni profos je hotel pomagati, pa ni veliko opravil. Vse skupaj je bila živa kopica: general, profos in jetnik, ki se je valjala po tleh. Med divjimi kletvicami, smrtnim grgranjem in tulenjem burje se podere platneni šotor in pokrije boreče se postave.

Medtem se je vrnil vojak in jih zastonj poskušal oprostiti izpod platna. Vzame z rame puško in jo nabaše. Zadoneli so strelí in alarmirali taborišče. Začuje se bobnanje. Vojaki napol oblečeni in vsi zmedeni tekajo semtertja.

En sam jetnik je podivjal, pa je bil na nogah cel regiment ...

Vojaki kmalu napravijo konec boju, postavijo šotor zopet po koncu in zvlečejo krvaveče junake v stran.

Ko so hoteli posaditi generala na stol, je

padel na zemljo in nezavesten obležal. Imel je dve težki rani — eno v stegnu, drugo v rami.

Ogleduh je bil še najmanj poškodovan, toda zmeden je bil tako, da ni vedel, kaj se je zgodilo. Pred vsakomur se je umikal, slednjič je pa sedel na tla in šklepetal z zobmi. Bil je bled kot mrlič.

„Mož ni blazen,“ reče zdravnik, „ampak samo boji se. Odkod je in kaj je?“

Stražnik je povedal, kaj se je zgodilo.

General se je kmalu zavedel. Naslonil se je na komolec, rekoč:

„Peljite tega moža na vežbališče in ga ustrelite.“

„General govori v mrzlici,“ je zašepetal v bližini stoječi častnik.

„Ne, ne govori v mrzlici,“ se oglasi generalni adjutant. „Meni je bilo naročeno — in tudi njemu je naročil“ — pri teh besedah je pokazal na mrtvega generalnega profosa — „pri Bogu ustrelili ga bomo.“

Deset minut pozneje je klečal špijon Parker Anderson pred šestimi federalisti in prosil, da naj mu ohranijo življenje. Ne oziraje se na njegove prošnje in moledovanja so ga ustrelili. Ko je salva odmevala v zimski noči, je ležal general bled in miren poleg ognja. Odprl je oči, pogledal veselo okolistoječe in rekel:

„Kako mirno je vse.“

Zdravnik skrivaj namigne generalnemu adjutantu. Generalu se zjasni obraz in v neskončni sreči in zadovoljnosti izreče besede:

„Zdi se mi, da je to smrt.“

Nato je izdihnil in še mrtev se je smehljaj.

„glavni učitelj“ in pri pomaknitvi v osmi činovni razred naslov „profesor“. Pravim učiteljem na državnih srednjih šolah, nautičnih šolah, državnih višjih trgovskih šolah, kakor tudi glavnim učiteljem na učiteljskih in učiteljem v devetem ter višjih razredih, se zvišajo kvinkvenije, ki jih imajo prejeti po desetem, dvajsetem in petindvajsetem letu za 100 kron. Vadniškim učiteljem le za 80 kron po petnajstem, dvajsetem in petindvajsetem letu. Ravnatelji dobe po 200 kron več funkcijskih doklad. Suplenti dobe letne remuneracije po 2100 in 1800 kron, asistenti 1600 kron. Suplenti na vadnicah in državnih ljudskih šolah dobe letno 70 kron za vsako tedensko uro. Po drugem, četrtem in šestem letu se remuneracijo zviša za deset odstotkov, če je kvalifikacija vsaj „dobra“. Pravim učiteljem in profesorjem je zasiguran časovni aranžma, če je njih kvalifikacija vsaj „dobra“. Suplenti in asistenti postanejo po štirih, oziroma osmih letih definitivni učitelji. Ako kak učitelj ali profesor brez lastne krivde oslepi ali zblazni in je nezmožen za vsako nadaljno službo, se mu prišteje še deset let k službenimi leti. O službenih prestopkih učiteljev razsoja poseben disciplinarni senat.

Srednješolstvo.

Pri posvetovanju o službeni pragmatiki učiteljev v državnem zboru je posegel v debato tudi minister za uk in bogočastje dr. pl. Hussarek ter povedal marsikako zanimivost. V Avstriji pride na 62.511 prebivalcev ena srednja šola in en srednješolec na 183 državljanov. V Nemčiji pride ena srednja šola na 48.689 prebivalcev in na Francoskem še-le na 115.152 prebivalcev in en srednješolec na 407 državljanov. Naše srednješolstvo si bo moralo biti vedno bolj svesto svojih nalog, da gre roko v roko z napredujočo industrializacijo vse države. Treba bo torej, da se srednješolstvo tej smeri vedno bolj prilagodi. A ne samo šolstvo, tudi predsodki dotičnega prebivalstva bi se morali premeniti. Problem srednješolstva se ne da na ta način rešiti, da šolska oblast napravi nekega lepega dne debelo črto pod srednješolstvo in reče: srednjih šol se ne ustanovi več. Tako to ne gre. To mora biti pridržano socialnemu upogledu prebivalstva, ki mora biti prepričano, da je naša srednja šola idealna in da ne upravičuje nje absolviranje pravico do kake male službe s še manjšo gotovo plačo. Velikost našega nemškega sosedu na trgovsko-političnem in industrijskem polju je spojena zlasti s tem, da skuša tamkaj vsak industrijalec doseči kolikor možno visoko šolsko naobrazbo, katera jih spremlja tudi v pridobitnem življenju in da se ne smatra vzviženega vzlic strogo povdžarjanega ideala gimnazije, nad vsakdanje delo. V tej smeri in v ta socialno-politični preobrat se ima pri nas še mnogo premeniti.

V širših krogih morda še danes ni dovolj znano in tudi še danes se dovolj ne čišla izredni preobrat, ki je nastal v učni metovi po takozvanih

darjev, pasoce se ob zelenju ob rekah rastočem, kajti travnikov v našem smislu besede ondi ni.

Brzovlak lepo moderno urejen in čist vozi od Aleksandrije do Kajire skoro 4 ure. Čas beži kot blisk med vednim menjavanjem prizorov. Prešli smo Damanhur, prvo večjo postajo za Aleksandrijo, pustili za seboj kanale, ki vodijo čez Nilove struge, bežali mimo bombaznih polj, prehiteli nešteto karavan s težko obloženimi, godrnjajočimi in tulečimi velblodi oz. pohlevnimi osli, črede živine, pasoce v svetem miru pod nadzorstvom mladih dečkov, ki po svoji nošnji, postavi in vedenju docela spominjajo na „pastirčke v jaslicah“ zlasti tudi po pisanih oblačilih, modrih, črnih in drugobarvenih ogrinjalih.

Približno sredi pota leži znamenito mesto Tanta, središče pokrajine garbijske s približno 90.000 prebivalci. Mesto ni le znano radi svetišča največjega egipčanskega ljudskega svetnika, temveč še bolj radi velikih sejmov meseca avgusta, kjer se tedaj zbere nad pol milijona ljudi, kar daje kraju važen trgovski značaj.

Ko dospe vlak do postaje Kaljub, se začne Nil vsled približevanja gorskih hrbov z obeh strani zoževati. Od tu vodi železnična proga do slavnega Nilovega zaježišča (Barrage du Nil). Vedno jasnejše postajajo konture libijskega pogorja na eni in Mokattama na drugi Nilski strani. Že zapaziš s prostim očesom piramide, pod Mokotamom pa citadelo s ponosno džamijo Mehemet Alija. Vile in vrtovi oznanjajo bližino velemesta. Nil, spodaj v nižini prosto se delec v široke, po rodovitnih poljih potom kanalov izpeljane rokave, je stisnjen v impozantno široko strugo, razvaline nekdanje orjaške stolice Heliopolisa se prikazujejo. Pozdravljeni kraji tisočletne kulture, Kajira stara in nova, mesto in okolica, spominjal se vaju bodem, dokler bom živ.

novih učnih načrtih. Današnji šolski pouk je od nekdanjega v vsakem oziru popolnoma drugačen. Ne klasificira se več formalno in skuša se v vsaki smeri zanimati vse učence, jih vnemati za stvarino. doseči vedno duševno sodelovanje in na ta način posredovati, da učenci že med šolskim poukom kolikor mogoče obvladajo učno stvarino. To je bilo veliko delo avstrijske šolske uprave, katero se pa more le tedaj uresničiti, ako sodelujejo vsi udeleženi krogi kar najintenzivnejše v zmislu teh principov. Iz tega pa sledi, da se je intenziteta dela posameznega učitelja v zadnjih letih prav izredno stopnjevala. Dolžnost pa mu je, da to delo tudi izvrši, katero se mora od njega zahtevati kot službena dolžnost in o kateri upam, da jo izvrši iz pravega veselja do poklica.

Državni zbor.

Češki agrarci in radikali so sklenili, da z obstrukcijo preprečijo sprejetje budgetnega provizorija. To pa radi tega, ker je vlada ustanovila na Češkem komisijo in ker se prav nič ne trudi, da bi spravila češko-nemška pogajanja v tek. Vladi sami bi bilo ljubše, ako bi mogla poslati poslanca domov ter vladati potem s paragrafom 14. Proračunski odsek namreč ni sprejel proračunskega provizorija v zmislu vladne predloge. Pred vsem je črtal izredne vojaške kredite ter kreditno pooblastilo v znesku 30 milijonov za železniške investicije, ter znižal mobilizacijske stroške na 277 in pol milijona. Nadalje je sklenil odsek, da sme vlada potrebne kreditne operacije izvršiti le potom premijskega ali drugega posojila. Sprejet je bil tudi predlog, s katerim se vlada pooblašča, da uporabi primerno vsoto letne potrebščine 35 milijonov za izvedenje službene pragmatike, ter je vstavil vsoto 5.600.000 K za zboljšanje gospodarskega položaja nastavljenec pri državnih železnicah. Od te vsote je porabiti 600.000 K izključno za izvedbo dveletnega napredovalnega roka za sluge pri državnih železnicah. Odsek je nadalje sklenil pooblastiti vlado, da uporabi v prvem polletju 1914 vsoto dveh milijonov za podporo brezposelnih, — Pri pogajanjih, ki so se tozadevno vršila med obstrukcionisti in načelniki ostalih strank, so le ti stavili sledeči ultimatum: Vlada naj se v parlamentu izjavi, da bo v natančno določenem času ustvarila zopet ustavne razmere na Češkem, to je, ne le razpisala volitve, temveč tudi sklicala deželni zbor in odpravila upravno komisijo. Vlada naj poda tudi potrebne garancije. Pod temi pogoji bi opustili češki agrarci obstrukcijo. To pa je nemogoče. Kajti, ako vlada to stori, mora računati s še hujšim odporom Nemcev. Prišlo je tudi radi tega do hudih škandalov med obstrukcionisti in Nemci. Vse kaže, da bo vlada odgodila parlament ter vladala s § 14.

Pasič v Petrogradu.

Srbski prestolonaslednik Aleksander in ministrski predsednik Pasič sta dospela v Petrograd. Njih postopanje se v političnih krogih prav različno komentira. Brščas ima ta obisk namen, pripravi tla za ženitev srbskega prestolonaslednika z neko rusko veliko kneginjo.

Volilni boj na Bolgarskem.

Volilni boj na Bolgarskem je že v polnem teku. Ministrski predsednik Radoslavov, finančni minister Tončev in bivši minister Ghenadijev so na volilnih shodih odločno protestirali proti govoricam, da hoče vlada zaplesti deželo v nove boje. Sedanje ministrstvo je bilo imenovano v znamenju miru ter se tudi ne bo oddaljilo niti za korak od tega programa. Opozicijski poslanci pa mislijo prirediti v nedeljo skupni kongres v Sofiji, kjer bodo protestirali proti dinastiji in proti avstro-ogrskemu poslaniku grofu Tarnovskemu, ker se baje vmešava v bolgarske notranje-politične zadeve. — V protest proti razpustu so vsi opozicijski občinski svetniki v Sofiji odstopili. — Radikalno demokratična stranka je sprejela na zadnjem strankarskem shodu sledečo resolucijo: Radikalni demokrati energično protestirajo proti namenu vlade približati se trozvezi in zlasti Avstro-Ogrski. Stranka pozivlja kralja in vlado, da orijentira bolgarsko zunanjo politiko v smislu približanja balkanskim državam in Romuniji, ker vidi samo v taki politiki garancijo za mirni razvoj na Bolgarskem. Stranka protestira nadalje proti temu, da se razpišejo volitve v novoosvojenih pokrajinah ter pozivlja kralja, da prepreči revolucijo, da ustvari koalicijski kabinet, sestavljen iz vseh strank, ki naj izvede potem nove volitve.

Bolgarska konvencija.

Grški ministrski predsednik Venizelos je na svojem potovanju govoril z nemškim cesarjem Viljemom in z diplomati vesil o ustvaritvi konvencije vseh balkanskih držav. Konvencija naj bi imela povsem mirovni značaj in naj bi zasledovala gospodarske cilje. Tudi bolgarska vlada je s tem zadovoljna in je izrekla željo zopet stopiti v diplomatske stike z Grško. Najtežavnejši problem je, da Turčija te mirovne volje zaradi Egejskih otokov ne moti.

Narodno-gospodarstvo.

Kako je treba ravnati, da nesejo kokoši tudi pozimi. Predysem moramo skrbeti, da dobro prestanejo misanje vse kokoši iz prvih letošnjih zgodnjih gnezd, ki smo jih seveda vse poletje dobro krmili. Ko nastopi hladnejše vreme, moramo skrbeti, da dobijo primerno topel prostor, kjer so varne tudi pred prepihom. Če jih krmimo z mesnimi odpadki, ter jim večkrat dajemo dobro zmletih jajčnih lupin, začno prej nesti. Posebno dobro baje vpliva, če se jim med pičo daje tudi nekoliko mleka, neposnetega ali posnetega. Rade žro tudi suho deteljo in vsakovrstno zelenjad ter solato kakor tudi kislo zelje. Prav dobro jim de, če dobijo tuptam nekoliko drobno sesekane čebule. Tudi ne smemo pozabiti, večkrat dajati jim fino zdrobljenih, še svežih kosti. Če z letošnjimi kokošmi tako ravnamo, že lahko pričakujemo, da bodo znesle prvo jajce okrog Božiča ali Novega leta ter nas bodo čez zimo zalagale z jajci.

Kmetovalec.

Kako preskrbimo perutnini pozimi primerno toploto. Ker bi zimski mraz utegnil perutnini pozimi škodovati, je potrebno, da jo po možnosti čuvamo pred njim. Najenostavneje in najgotoveje bi bilo, če žival zapremo v dobro zadelane kurnjake, toda tega zopet ni možno priporočati, kajti žival mora vsak dan na prosto. Sicer se pri nas to ne dogaja, da bi pozimi po cele tedne in mesece zapirali perutnino v kurnjake, vendar moramo na tem mestu povedati, da bi ji utegnili to ravnotoliko ali pa še bolj škodovati, kakor zimski mraz. Kako pa naj torej preskrbimo živalim dovolj toplote? Ker mora perutnina vsak dan na prosto in morajo biti kurnjaki vsaj v opoldanskem času odprti, da se dovolj prezračijo je predvsem treba skrbeti, da je brskališče, kjer se sedaj živali nahajajo, dobro zavarovano, zlasti proti mrzlim vetrovom. Skrbeti moramo seveda, da se perutnina tudi pozimi lahko koplje v pesku in prahu. Dobra perutnina pa, kakor je znano, kaj rada brska. Brskališče mora seveda tudi biti zavarovano proti mrzlim vetrom. Iz česa naj bo? V tem oziru je najboljši gnoj, celo pa konjski gnoj. Pravilno toploto pa živalim preskrbimo s primerno krmo. Prva piča naj bi bil krompir, ki se mu lahko primeša nekoliko detelje ali zdroba, ali mesne moke, ali pa koruzne moke. Opoldne se jim da poparjene pšenice, ječmena ali koruze, zvečer se pa krmijo sploh samo z zrnjem, ki ga čez noč najlaglje in najbolje prebavijo. Tudi je priporočljivo v njej raztopiti košček galuna. Zelo vprid so perutnini tudi razni kuhinjski odpadki ter čebula. Čebule pa klavnim živalim in onim, ki jih mislimo opitati, ni dajati preveč. Zvečer je treba kurnjake dobro zapreti ter ob velikem mrazu vrata in okna še posebej s kakimi koci zavesiti. Pri vsem tem pa moramo paziti tudi na snago in red.

Kmetovalec.

Tržne cene

na tedenski semenj v Kranju, dne 26. jan. 1914

Pšenica	100 kg	K	22.50
Rž	" "	"	19.—
Ječmen	" "	"	17.—
Oves	" "	"	16.—
Koruzna rdeča	" "	"	20.—
Koruzna rumena	" "	"	18.—
Koruzna nova	" "	"	16.—
Ajda	" "	"	22.—
Proso	" "	"	30.—
Deteljno seme	" "	"	28.15
Fižol ribničan	" "	"	38.—
Fižol koks	" "	"	22.—
Fižol mandolan	" "	"	28.—
Leča	" "	"	20.—
Pšeno	" "	"	30.—
Ješprenj	" "	"	28.—
Krompir	" "	"	4.—
Mleko I /	" "	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3.50
Maslo	1 "	"	3.—
Govedina I.	1 "	"	1.68
Govedina II.	1 "	"	1.60
Teletna I.	1 "	"	2.—
Teletn all.	1 "	"	1.80
Svinjina I.	1 "	"	2.—
Svinjina II.	1 "	"	1.80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2.20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2.—
Slanina I.	1 "	"	2.—
Slanina II.	1 "	"	1.70
Jajca	9 kom.	"	—80

Na tedenski semenj v Kranju, dne 26. januarja 1914 se je prignalo: 101 glav domače goved, 0 glav bosanske govedi, 0 glav hrvaške govedi, 3 telet, 87 prešičev, 0 ovac. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 75 glav domače goved, 0 glav bosanske goved, 87 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 84 v za pitane vole, 78—80 v za srednje pitane vole, 70—72 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K 1.— za teleta, K 1.14 za prešiče pitane, K — za prešiče za rejo.

DOPISI.

Križe pri Trziču.

Lansko leto se je občinski odbor nekje izrazil, koliko dobrega je že storil in koliko še bo. Obľubil je vodovod, izboljšanje občinskih cest in še veliko drugega. Ker se je zdaj leto končalo, je treba pogledati njegovo uspešno delo. Vodovodi in občinske ceste so v miru zaspale. Pritisk odbora na župana je pa toliko dosegel, da župan ne izdaja več licenc za plesne in godbo. V prejšnjih letih je dobilo županstvo za licence 200 in več kron. Zdaj pa ima občina gotovo dovolj denarja, ker je opustila ta vir dohodkov že v proračunu za leto 1914. Odbor za hrbtnost je pustil napraviti tudi visoko štelazo in sicer tako, da jo župan niti pod streho ni mogel spraviti. Stala je 60 kron. Kje se, ta omara sedaj nahaja, ni znano; ker pa je dovolj denarja, se ni ozirali na te kronice. Pač pa postopa odbor varčno pri manj važnih stvareh, kakor n. pr.: požarna bramba v Dupljah je dobivala pretečenih par let po 100 kron podpore od občine. Lansko leto je tudi predložila pravočasno prošnjo za podporo na županstvo. Pri dotični občinski seji je pa, kakor se je slišalo, v odboru za hrbtnost na čelu stoječi Janez Zabukovec predlagal, da se tej prošnji ne ugodí, komur so tudi vsi hinavci soglasno pritrdili. Vzrok, da se tej prošnji ni ugodilo, dozdej še ni znan, vendar se pa mnogo o tem govori. Najvažnejše in najuspešnejše delo občinskega odbora, katero se ne sme zamolčati, je pa to, da vsako leto prav izdatno zviša občinske naklade, kar vsak davkoplačevalec prav dobro čuti. Predno bo poslovna doba tega odbora končana, bomo imeli blizu 100% občinske naklade, ne da bi se izvršila kaka zgradba na občinske stroške.

Pibroyih štampilj imasta župnika Janez Zabukovec in Peter Bohinc še nekaj v zalogi. Ker so te štampilje prav izvrstne in zdaj po nizki ceni, sezite torej po njih. Župnik Peter Bohinc je še vedno predsednik krajnega šolskega sveta v Dupljah. On se je svoj čas, kakor je obče znano, enoglasno izvolil, kar je tudi v „Gorenjcu“ poročal. Enoglasno pravzaprav ni resnica, reči bi moral svojeglasno. Ta volitev se je vršila takole. Bohinc je Jožefu Štulerju, ki je ta posel že 18 let opravljal, pred volitvijo prepovedal, da pod nobenim pogojem ne sme prevzeti več tega mesta. Štuler je dolgo premišljeval in slednjič s solznimi očmi izjavil, da mora v takih okoliščinah odločiti predsedništvo krajnega šolskega sveta. Nato je Jakob Jeglič, ali kakor ga sploh imenujejo, Dupljanski kaplan, predlagal, da naj bo, kakor je že pri mnogih šolah, da je župnik za predsednika, brez da bi se kaka volitev vršila. Pozneje, ko se je ta volitev razglasila, se je Bohinc opravičeval, da je moral on to storiti, ker preje ni bilo reda pri krajnem šolskem svetu v Dupljah. On namreč ni imel nobene štampilje in tudi svojih kuvert ne. Štuler je poprej rabil, kolikor je bilo treba, kuverte od šolskega vodstva. Poglejte torej, kake velike napake je Bohinc našel in kake ogromne stroške je imel poprej krajni šolski svet v Dupljah, dokler ni imel svoje štampilje in svojih kuvert.

Za občni blagor pa Bohinc ni nič kaj vnet. Absolutno se noče potruditi, da bi vzel iz župnega arhiva nek spis pokojnega župnika Tomaža Šlibarja, po katerem je dolžan dajati vsakokratni župnik od Jakopičevega posestva gospodarskemu odseku v Dupljah vsako leto po 6 kron. Ker Bohinc tega zneska še ni nikdar plačal in ker je tudi njegov prednik za eno leto zaostal, bi bilo dobro, da bi župniku Bohincju prišel dotični spis enkrat v roko, in da bi potem v istini plačal, kar ima plačati.

Iz Podbrezij. Dolgo se že nismo oglasili. Za danes pa nam je potisnil pero v roke nek poseben slučaj. „Batejčeva Manca“, znana že cenjenim bralcem „Save“ iz lanskega leta, je dobila za novo leto par razglednic, katere pa nikakor niso bile povšeč njenemu pobožnemu duhu. Sedaj je pa „Manca“ v varnost svoje časti obdolžila dve osebi in jih ovadila mirovnemu sodišču. Tukaj pa je „Manca“ vsa objokana lepo prosila, da so se poravnali. Kajne „Manca“, boljše je prositi in malo jokati, kakor pa jesti par dni ričet. Kar je pa še bolj nesramno je to, da je ena izmed obdolženek v Marijini družbi. „Manca“ torej ni nič upoštevala sosesrsko ljubezen in je vseeno ovadila družabnico, ki sploh ni bila čisto nič kriva, kakor tudi druga oseba ne. „Manca“, drži se raje svojega fanta in ga ljubi s podvojeno ljubeznijo, ker ti pošilja take „karte“. Gospod Vencelj, vi pa nikar tega ne dopustite, da bi se Marijine hčerke med seboj pravdale, če ne jih bo slana vzela kakor je „čuke“.

DNEVNE VESTI.

Deželni zbori. „Wiener Zeitung“ priobčuje cesarjev patent, ki sklicuje deželne zborov: gorenjeavstrijski, koroški, šleski, moravski, tirolski in goriški za 3. februar; dolnjeavstrijski za 4. februar in kranjski za 5. februar. Glede deželnih zborov: predarlškega, tržaškega in bukovinskega še ni

padla odločitev. Gališki deželni zbor že zboruje. O štajerskem deželnem zboru še ni znano, kdaj se sestane, ravnotako ne o dalmatinskem. Istrski deželni zbor je bil obenem razpuščen.

Lumparija pod protekcijo c. kr. naučnega ministrstva. Izšla je nemška šolska knjiga, ki jo je odobrilo c. kr. naučno ministrstvo, in katere je namenjena pouku v koroških šolah. V tej knjigi čitamo doslovno, da stanujejo na Koroškem tudi „vindišarji, ki so pa absolutno na slabem glasu.“ To je lumparska infamnost koroških Nemcev, kakor si jo večje niti misliti ne moremo. Moralno skozi demoralizirano nemštvo na Koroškem je po vsej Avstriji dovolj znano. Saj koroški gospodar niti ne vzame ženskega posla drugače, kakor če ima par nezakonskih otrok, ki mu tlačanijo poleg matere že v najnežnejši mladosti. In taki elementi si upajo potem pisati o slabem glasu Slovencev. Pri vsakem človeku se razvijajo možgani v eno smer. Pri koroških Nemcih se vidi očitno tendenco razvijanja možgan v perversni in zlobni smeri. To je podedovano in le ti sami ne morejo za to. A drugo je z naučnim ministrstvom. Ali so uradniki pri tem uradu tako površni, da knjigo sploh niso pregledali, potem so zanemarjali svojo uradno dolžnost in spadata pred sodišče. Ali pa so vedoma odobrili to knjigo, potem je tem hujše in zastopniki slovenskega naroda si bodo morali znati poiskati zaščene in sicer tako izdatnega, da jim bo za vselej prešlo veselje, vedoma dopuščati žaljenje enakovrednega naroda v Avstriji. In da se bo to zgodilo, za to je preskrbljeno.

Korupcija v šolskih svetih postaja pri nas tako velika, da se duhovščina opravičeno že sama boji slabih posledic. Da se ta madež vsaj nekoliko pokrije, hvalijo klerikalna glasila „katoliško“ učiteljstvo — to so namreč Slomškarji in Slomškarice — kakor jud preležano blago; toda v isti sapi pa govore o naprednih učiteljih, da so bogotajci in bogsigavedi kaj še vse. Ti napadi so seveda kar splošni, ker imen itak ne morejo navesti. Zgodi se pa tuintam, da se oglase napredni listi, ki pokažejo svetu tega ali onega „katoliškega“ učitelja v pravi luči in ga imenujejo tudi z imenom. Ti dokazi le prepogosto izpričujejo, da je zašel mnogi takozvani „katoliški“ učitelj kilometre daleč od večnolepih Kristusovih nauk v slepi nadi, da se klerikalcu ne more dandanes ničesar zgoditi. Sam duševno zaostane, v šoli pa so njegovi uspehi enaki večkrat podčrtani ničli. Zdaj je pa ognjeno ogorčenje v klerikalnih listih. Seveda, vi smete napadati napredno učiteljstvo, če se pa nasprotno konstatirajo resnična dejanja, pa stočete: „Kakšen pojem bo pa dobila javnost o učiteljskem stanu!“ Nič se ne bojte! Poštena javnost je že davno na jasnem, da je le pri „katoliških“ učiteljih udomačeno klečeplastvo, izdajstvo in gniloba. Če hočete torej tako učiteljstvo, pa korumpirajte dalje! Sčasoma mora izpregledati tudi kmet in takrat se farovski pohujševalcem gotovo ne bo dobro godilo.

V Pavšlarjevi tožbi proti kranjski deželi je deželno sodišče, kakor smo že poročali, odklonilo vse priče. Sedaj se je izdala pismena pogodba, glasom katere se je tožbeni zahtevek Tomaža Pavšlarja zavrnil. Deželno sodišče je razsodilo, da ni prišlo med deželo in g. Pavšlarjem do pravnoveljavne kupčije, ker je za tako kupčijo potreben sklep deželnega zbora.

Nehvaležnost je plačilo sveta. Oznani pravdi med deželnim odborom in gospodom Tomo Pavšlarjem pišejo klerikalni časopisi z največjim veseljem. Četudi gosp. T. Pavšlar v prvi instanci ni dobil pravde, vendar je bilo pri sodišču dokazano, da je imela dežela namen kupiti Pavšlarjeve vodne sile. Pogrešek je bil samo ta, da g. T. Pavšlar ni zahteval takoj pismene pogodbe, ker je pač mislil, da ima opraviti s poštenjaki. G. T. Pavšlar je bil svoječasno klerikalni stranki popolnoma na uslugo. Pred šestimi leti je sprejel od klerikalcev celó kandidaturu v mestni skupini Kranj-Škofjaloka. Takrat so ga zlasti kranjski klerikalci povzdigovali do nebes in radi so se odzvali njegovemu povabilu na okusne in bogate večerje. Dokler jih je zalagal s pojedinami, s pijačo in z denarjem, je bilo vse v redu. Zdaj, ko ni več pitalnih puranov, ko ni več rujnega vinca, pa ga nesramno obirajo v krščanskih listih. Res, brezmejna je hinavščina gotovih gospodov! Najgrše pri vsem tem pa je, da g. T. Pavšlar nima miru od strani tukajšnjega tednika „Gorenjca“. Nikdar mu ni nič žalega storil, pa vendar se zaletava vanj kakor stekel pes. G. dekan Koblar, ali ste že pozabili, da se imate samo in edino gosp. T. Pavšlarju zahvaliti, da ste prišli pred leti sem v Kranj kot mestni župnik? Gospod T. Pavšlar je Vaš največji dobrotnik, zato pač zasluži, da ga vsaj Vaš list ne napada!

Skupil jo je! Včeraj krog poldneva je prišel kranjski dekan g. Anton Koblar mimo stojnice na mestnem trgu, v kateri je prodajalka čitala „Dan“. Kakor vpliva rdeča cunja na gotovo žival, prav tako vznemiri nekdanjega liberalca g. Koblarja pogled na napreden časopis. Kakor že večkrat, pozabil je v svoji razburjenosti tudi to pot na svoje dostojanstvo, razkoračil se je pred stojnico in vprašal prodajalko: „No, ali vam dobro tekne?“ („Dan“ namreč). „Hvala, gospod tehant,“ odgovori prodajalka, „prav dobro, če mi le Vaša navzočnost

ne bo pokvarila apetita!“ Prečastiti je šel z dolgim nosom naprej in mi smo prepričani, da mu kosilo radi tega ni nič manj dišalo.

Zaročil se je veletržec in posestnik g. Joško Majdič z gospico Nušo Sajovic, hčerko ugledne kranjske rodbine Sajovičeve. Naše iskrene čestitke.

Dotičniki, ki dozdej še niso dobili članskih legitimacij za leto 1914. ter se bi radi udeležili Planinskega plesa v Ljubljani, dobe iste lahko pri društvenem slugi, gosp. Dobišku jutri cel dan.

Opozarjamo na današnji plesni venček „Narodne čitalnice“ v Kranju, pri katerem sodeluje tukajšnja godba pod spretnim vodstvom kapelnika gosp. A. Pöschla. Zabava bo prav neprisiljena in zato vabimo vse čestilce Terpsihore, da pohite danes zvečer v Čitalnico, kjer se bodo prav prijetno zabavali.

Vojaški nabori. Letošnji vojaški nabori, pri katerih bodeta poslovali dve naborni komisiji, se bodo vršili v naslednjem redu: 2. in 2. marca v Kočevju, 4. in 5. marca v Ribnici, 6. in 7. marca v Velikih Laščah, 9. marca v Žuženberku, 11., 12. in 13. marca v Rudolfovem, 14. marca v Trebnjem, 16., 17. in 18. marca v Škofji Loki, 20., 21. in 23. marca v Kranju, 24. marca v Trziču, 26., 28., 29., 30. in 31. marca v Radovljici, 1. aprila v Litiji, 3. in 4. aprila v Višnji Gori, 6. aprila v Črnomlju, 15. in 16. aprila v Mokronogu, 18. aprila v Kostanjevici, 20. in 21. aprila v Krškem, 23. aprila v Radečah, 25., 27. in 28. aprila v Kamniku, 29. in 30. aprila pa na Brdu. Druga naborna komisija pa bode poslovala: za mesto Ljubljano dne 18., 20., 21. in 22. aprila v Ljubljani, 24. in 25. aprila na Vrhniki za sodni okraj Vrhniko, 27., 28., 29. in 30. aprila v Ljubljani za ljubljansko okolico.

Odlikovanje. Evidenčni nadoficijal gosp. Ivan Zupančič v Kranju je bil povodom umirovljenja odlikovan z zlatim zaslužnim križcem.

Združena društva „Merkur“, „Narodna Čitalnica“ in „Sokol“ prirede svoj zaključni venček plesnih vaj v soboto, 7. svečana t. l. v sokolski dvorani. Začetek ob pol 9. uri zvečer. Vstopnina K 1— za osebo. Svira popolna godba „Prost. gasil. društva v Kranju“. Preskrbljeno je tudi za mrzla in gorka jedila, izvrstno pijačo, kavo, čaj ter prijetno zabavo.

XVI. Občni zbor „Kranjske podružnice slov. plan. društva“ se je vršil dne 28. januarja 1914. ob 9. uri zvečer v bralni sobi Narodne Čitalnice v Kranju. Načelnik g. profesor A. Zupan otvori občni zbor, pozdravi zbrane člane ter se v lepih besedah spominja med preteklim letom umrlih članov: g. dr. Josip Kušarja, g. Leopold Ferjana in g. Ferd. Hlebša. V znak sožalja se dvignejo zborovalci s sedežev. Nato preide k dnevnemu redu. Tajnik g. Josip Meden poroča o podrobnem delovanju odbora, ki je imel 7 sej in več sestankov, v katerih je obravnaval društvene zadeve. Podružnica je napravila v pretečenem letu 2 skupna izleta t. s. prvega na Grmado s sestopom v Škofjo Loko, drugega na Stol. Obiskovalcev Prešernove kočje je bilo lansko leto 598. Po narodnosti 363 Slovencev, 208 Nemcev, 12 Čehov, 5 Poljakov, 5 Ogrov, 4 Lahi, 1 Rumun. Podružnica je štela koncem lanskega leta 169 članov. Med letom so umrli trije člani. V spomin pokojnemu dr. Josip Kušarju, marljivemu in požrtvovalnemu sodelavcu ter navdušenemu planincu, je sklenil odbor v svoji 6. seji, da se bode imenoval nameravni prizidek kočje na Stolu „dr. Kušarjev kot“ za kateri namen je bilo nabranih po posebni poli K 307—. V isti namen je bil prirejen dne 9. novembra 1913. v Školovih telovadnici koncert, ki je nesel čistih K 132—. Zahvala za ta uspeh gre v prvi vrsti g. okr. sodniku O. Devu in gospici Pipci Tavčarjevi. Ta denar se je naložil na posebno knjižico v Kreditnem društvu kot „Kušarjev fond“. Za priobčitev društvenih naznanil v slov. dnevnikih, oziroma tednikih: „Slov. Narodu“, „Savi“, „Slovincu“ in „Gorenjcu“, kakor tukajšnji Narodni Čitalnici za prepustitev prostorov za zborovanja, bodi izrečena najtoplejša zahvala. G. dr. Edvard Globočnik je prepustil članom slov. plan. društva proti izkaznici v svoji vili v Kokri 1 sobo z dvema posteljema v brezplačno uporabo, zakar naj prejme dobrotnik najiskrenejšo zahvalo. Tajnikovo poročilo se odobri. Blagajnik g. Franc Savnik poda blagajniško poročilo, čigar glavni podatki so sledeči: Računski zaključek za leto 1913: Dohodki K 5086.85, izdatki K 5070.02, torej gotovine v blagajni dne 31. decembra 1913. K 16.83. Premoženjski izkaz za leto 1913: Imovina K 14.514.31, dolg K 4000.—, torej podružnično čisto imetje K 10.514.31. Blagajnikovo poročilo se odobri. Član g. Makso Fock predlaga blagajniku absolutorij in zahvalo, ki se soglasno sprejme. Pregledovalcem računov sta bila izvoljena g. Rus Vilko in g. Valenčič Ivan. Namesto umrlega odbornika g. dr. Josip Kušarja je bil izvoljen odbornikom gosp. Franc Stirn. K služajnostim se oglasi g. Franc Stirn, ki predlaga, da bi se uvedlo pobiranje prispevkov za prizidek kočje na Stolu, kar se sklone pustiti odboru v rešitev. Nato zaključí načelnik zborovanje.

Prostovoljno gasilno društvo v Kranju je napravilo v terek, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni gosp. V. Benedika poučno predavanje o gasilstvu, rešilnih postajah in prva pomoč v ne-

zgodah. Gospod predavatelj Fr. Holz hacker nam je v zbranih besedah podrobil, kako se pomaga ponesrečencem v nezgodah ter poleg tega vse to razkazal s skioptičnimi slikami, kar je napravil brezplačno in mu bodi na tem mestu izrečena iskrena zahvala. Prosim ga le, da naj nas zopet prav kmalu obišče in je nam tudi obljubil nadaljevanje vsporeda v torek, dne 10. t. m. Ob sklepu predavanja se je gospodu Fr. Holz hackerju za njegovo požrtvovalnost in trud v znesenih besedah zahvalil gosp. vodja Rojina in s krepkim „Na pomoč!“ napil vsem poslušalcem, ki so z največjim zanimanjem in pozornostjo sledili izvajanjem gosp. predavatelja. Kličemo mu torej na zopetno veselo svidenje ter na pomoč!

Gasilec.

Očni zbor „Sokola“ na Jesenicah se je vršil 18. t. m. V odbor so bili izvoljeni starosta b. Rudolf Osvald, podstarosta b. Emil Möre, tajnik b. Janko Ravnik, blagajnik b. Jakob Čop, načelnik b. Matija Sušnik, odborniki bb. Peter Sitar, Jan. Trojar, Mirko Watzak, Valent. Adamčič, Albin Hauptmann in Fran. Negode, ter namestniki bb. Franc Petrič, Lovro Kavnik in Franc Bohinc. Pregledovalci računov so bb. Ciril Lileg, Ignac Hodnik in Josip Peternel.

Slovensko pevsko in bralno društvo „Triglav“ v Radovljici je imelo občni zbor dne 24. januarja 1914. Izvoljen je bil sledeči odbor: Predsednik Jaklič France, podpredsednik Perne Jože, tajnik Kušar Ivan, blagajnik Dostal Pavel, pregledovalec računov Hrovat Ludovik, odborniki: Primožič Leopold, Schaffer Aleksander, Rihteršič Al. in Koritzky Luce.

Plesni venček prirede železničarji v Škofji Loki dne 1. februarja 1914 v gostilni g. Josipa Hafnerja na Trati (nasproti škofjeloškega kolodvora). Spored: šaljiva pošta, ples, papirnata bitka, kotiljon in prosta zabava. Začetek ob 4. uri popoldne. Prostovoljna vstopnina.

Telovadno društvo Sokol v Trziču vabi k svoji plesni veselici, ki se vrši 15. svečana t. l. v salonu pri Bastelju v Trziču. Za ples igra domača godba. Razen plesa tudi šaljiva pošta, srečolov in korijandoli. Vstopnina za osebo 50 h. Začetek ob 8. uri zvečer.

Slovensko planinsko društvo opozarja na svoj VII. Planinski ples, ki se vrši v nedeljo, dne 1. februarja v vseh prostorih ljubljanskega Narodnega doma. Vabila so se ravno kar razposlala; po neljubi pomoti pa se je pripetilo, da mnogi kateri niso vabila sprejeli. Ker so pomote ob tolikem številu neizogibne in ker tudi ni bilo mogoče izdati Planinskega Vestnika ter mu pridejati vabila, naj blagovolijo člani in prijatelji našega društva take pomote oprostiti. Planinski ples je vsakomur pristopna ljudska veselica proti vstopnini 1 K za člane, 2 K za nečlane. Vstopnice imajo v predprodaji tvrdke: 1. Korenčan na Starem trgu, Grčar & Mejač v Prešernovi ulici, A. Škof na Dunajski cesti in Marica Tičar na sv. Petra cesti, na dan plesa popoldne se dobe tudi pri gostilničarju v Narodnem domu in pri blagajni od 6. ure zvečer naprej. Društvo prisrčno vabi na ta priljubljeni ples.

Občni zbor jeseniške podružnice društva jugoslovanskih železniških uradnikov se vrši v ponedeljek, dne 2. svečana ob 3. uri popoldne v hotelu „Triglav“ na Bledu. — Vspored: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev odbora. 5. Slučajnosti. Tovariši člani, udeležite se polnoštevilno. Odbor.

„Kmetovalec“ uradno glasilu c. kr. kmetijske družbe kranjske zaradi meznega gibanja med črkostavci ne more iztiti in nas imenovana družba naprosi to vsled mnogobrojnih reklamacij objaviti ter prosi vse družbene ude in naročnike potrpljenja. Kakor hitro prične tiskarna delati se vse zaostale številke naknadno izdajo.

Zglaševalna dolžnost. Kranjsko okrajno glavarstvo razglašja sledeče: Ker se določila ministrske naredbe z dne 15. februarja 1857. drž. zak. št. 33 o zglaševanju deloma iz nepoznanja iste, deloma iz pozabljivosti ne opazujejo povsem natančno, se občinstvo opozarja na sledeče določbe: 1. Gospodarji ozir. delodajalci morejo v vseh krajih svoje posle, pomočnike in druge delavce ter vajence najkasneje tekem treh dni po vstopu kakor tudi izstopu zglašiti oziroma odglasiti pri pristojnem županstvu (§ 12. nav. nar.). 2. Vlačgarjem (postopačem) ali drugače sumljivim ljudem se ne sme dati stana (prenočišča) in je v slučaju, da se jih ne bi bilo mogoče odkrižati, naznaniti zadevo pristojnemu županstvu ali pa bližnji orožniški postaji (§ 13. nav. nar.). 3. V večjih krajih, kakor mestih, trgih, ob glavnih prometnih cestah ležečih vaseh ter v krajih, kjer se nahajajo tovarne in večja industrijska podjetja, morajo gostilničarji, ki so upravičeni prenočevati tujce, voditi tujsko knjigo o pri njih prenočujočih tujcih (§ 5. nav. nar.). Prestopki gornjih določil, oziroma določil navedene naredbe se kaznujejo, v kolikor sploh spadajo v kompetenco političnih oblastnj v smislu min. naredbe z dne 2. IV. 1858. drž. zak. št. 51 z globo od 10 do 200 kron ozir. z zaporom od 1 do 14 dni.

C. M. podružnica v Boh. Bistrici vabi prihodnjo nedeljo na veselico s plesom in srečolovom. Priporočamo obilno udeležbo.

Duše, ki se ne razumejo je naslov velike drame v dveh dejanjih, ki se bo proizvajala dne 31. januarja in 1. februarja v Kino J. Nadišar v Kranju. Drama je tudi primerna za otroke. Na sporedu je še „Življenje v Tripolitani“, „Gaumontov tednik“, „Osel čarovnice“, „Visokodoneča pesem o pridnem možu“. V ponedeljek, 2. in torek 3. februarja pa se uprizori senzacijska učinkovitost v dveh dejanjih „Potapljač“ ter „Helgoland“, „Napad v Kavkasusu“, „Pomagati si zna“ in „Naukove tašče“. — Dne 14. 15. in 16. februarja se bo uprizorila največja senzacija sedanosti „Quo vadis?“ Slika je izza časa preganjanja kristjanov pod zloglasnim rimskim cesarjem Neronom.

Slovensko bralno društvo v Dolenji vasi priredi zabavni večer, ki si vrši v nedeljo, dne 1. svečana 1914 v gostilni g. Antona Jesenko. Vspored: tombola, srečkanje, šaljiva pošta, korijandoli in ples. Začetek ob 5. uri popoldne. Vstop prost.

Letošnje domobranske orožne vaje se bodo vršile v dveh dobah ali perijodah in sicer spomladi in jeseni. V slučaju potrebe se spomladanska perijoda lahko razdeli v dva zaporedna turnusa po štiri tedne. Spomladanske orožne vaje morajo biti brezpogojno 15. junija končane, odnosno tisti dan, ko se pred 15. junijem začno dopusti vsled žetve. Pri domobranskem pešpolku št. 27 (Ljubljana) se vpokličejo na orožno vajo in sicer: na 4 tedne dne 1. maja; na 3 tedne dne 6. maja; na 2 tedna dne 13. maja. Z ozirom na svoje stanovske in službene razmere si lahko vsakdo izbere dobo, v kateri želi doslužiti svojo orožno vajo. Tozadevno se je nemudoma zglašiti z domobransko knjižico pri županstvu svojega bivališča, v Ljubljani pa v vojaškem uradu v Mestnem domu in sicer najkasneje do 15. februarja t. l. Zakasnele prijave se najbrže ne bodo mogle vpoštevati.

Kmečka podružnica v Lescah vabi na veselo katero priredi v ponedeljek, dne 2. svečana 1914 v prostorih J. Vuhnerja p. d. Kristofa. Spored: 1. Govor ravnatelja g. Gust. Pirca. 2. Srečkanje. 3. Petje (poje mešan zbor). 4. Godba na lok. 5. Prosta zabava in ples. Začetek ob 3. uri popoldne. Darila za srečkanje se hvaležno sprejemajo.

Gibanje ljudstva v področju kranjskega okrajnega glavarstva v četrtletju četrtletju minulega leta. Zakonov se je sklenilo 54, rojencev je bilo 414, mrtvorojencev 6, umrlo je 241 oseb in sicer v prvem mesecu 32, v prvem letu 65; v starosti do 5 let 88, od 5 do 15 let 5, od 15 do 30 let 15, od 30 do 50 let 28, od 50 do 70 let 61 in v starosti nad 70 let 44 oseb. Vzroki smrti so bili: 17 življenjska slabost, 44 jetika, 16 pljučnica, 3 dušljivi kašelj, 1 škrlatinka, 11 kap, 6 srčna napaka, 42 različne bolezni, 1 zavratni umor, 1 opekline, 1 uboj in 1 vsled padca. V celem letu se je v tem okraju sklenilo 286 zakonov, bilo je 1695 porodov in 26 mrtvorojencev. Umrlo je skupno 1013 oseb, med temi v prvem mesecu 102, v prvem letu 237, do 5 let 361, od 5 do 15 let 30, od 15 do 30 let 64, od 30 do 50 let 113, od 50 do 70 let 234 in v starosti nad 70 let 236. Vzroki smrti so bili: 62 življenjska slabost, 191 jetika, 71 pljučnica, 1 davica, 8 dušljivi kašelj, 3 škrlatinka, 1 osepnice, 4 druge nalezljive bolezni, 45 kap, 27 srčna napaka, 609 različne bolezni 1 zavratni umor, 2 uboja, 4 utopljeni, 1 zastrupljenec, 2 osebi je ubila strela, 3 so umrle vsled padca, 2 osebi sta zgoreli, 1 je umrla vsled opeklin, 1 osebo je ubil konj, eno pa je ubilo pri sekanju dreves.

Tržaška podružnica Slovenskega planinskega društva vabi vse planince, prijatelje in slavno občinstvo na III. Veliki planinski ples, ki ga priredi v krasno planinsko napravljenih dvoranah „Narodnega doma“ v Trstu, v soboto dne 31. januarja 1914. Začetek ob 9. uri zvečer. Svira vojaška godba. Priti je v turistovski, narodni noši ali promenadni obleki. Vstopnina 2 K, Lože 15 K. — Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo planinske koče vrh Črneprsti, se preplačila hvaležno sprejemajo. Vstopnice so v predprodaji pri g. Gorenjcu in drug. „Slov. knjigarna“, ulica Caserma 17, dalje po tržaški okolici ter na dan plesa od 7. ure nadalje pri blagajni v „Narodnem domu“.

Izpred sodišča.

Mladi pohotnež. Zaradi oskrumbe nedoraslih deklic je bil 19letni brivski pomočnik v Trziču na 7 mesecev težke ječe obsojen.

Nepoboljšljivi silovitež. Jakob Svoljšak iz Stare Loke, delavec, nestalnega bivališča, je znan kot silovitež po njegovih predkaznih, ter je zelo na slabem glašu. Posebno jezo ima na Franceta Raka, ker mu ni bilo všeč, da je hodil k Mariji Krajnik v Starem dvoru na hrano ter se domišljeval, da vedno o njem slabo govori. Dne 8. t. m. je začel brusiti nož in pri tem se proti Raku izrazil: „Enega bom, če drugega ne pa tebe.“ — Proti Juriju Krajniku se je pa naravnost izrazil, da bo Raka zaklal. Te grožnje je ponovil proti več osebam in tudi Mariji Krajnik je rekel, da ga bode zaklal, ker ga zmerom „šinf“. Ne dolgo potem se je pa Raka samega dejansko lotil, ga prijel za vrat, ga tiščal k zidu in začel po žepih iskati nož. Na to je skočil v hlev, iskat v drugi obleki se nahajajoči svoj nož, nakar ga je Krajnik zaklenila

v hlev. Ko je bil kasneje po orožnikih aretovan, grozil je Raku, da bo še pred njim „švical“, ker si me šel „meldat“ in proti orožnikom se je izrazil, da mu je vseeno, če ga prav obesijo. Obdolženec, ki se zagovarja s popolno pijanostjo, kar pa priče oporekajo, je bil obsojen na 10 mesecev težke ječe.

POUK IN ZABAVA.

Prepir radi kovčka.

Georges Clémenceau, bivši francoski ministrski predsednik se je nekoč vozil s svojim tovarišem, poznejšim poljedelskim ministrom Jean Dupuis v Lyon. Gospoda sta se vsedla k oknu in Dupuis je postavil svoj precej obsežen kovček na sedež poleg Clémenceaua.

Kmalu nato pride sprevodnik, in ko zapazi kovček, prosi Clémenceaua, da ga odstrani.

Clémenceau pa skrivaje suni Dupuisa z nogo, pogleda sprevodnika od nog do glave ter reče mirno in resno:

„Tega kovčka ne vzamem proč.“

„Ali, gospod, predpisi“ —

„Me čisto nič ne brigajo. Jaz pustim kovček na vsak način tam, kjer je.“

„Jaz pa zahtevam, da vzamete kovček takoj proč,“ kriči razjarjeno sprevodnik.

„Jaz pa zahtevam, da me pustite pri miru,“ odvrne Clémenceau mirno kakor prej.

„Potem grem po vlakovodjo!“ žuga sprevodnik.

„Pojdite, a mene pustite v miru,“ je odgovor.

Dve minuti kasneje je že bil sprevodnik z vlakovodjo tu.

„Ali vzamete kovček takoj proč ali ne!“ vpije zadnji na takratnega senatorja Clémenceaua.

Le ta pa je ostal miren ter povdarjal, da mu kaj takega niti ne pride na misel.

„Potem imate takoj izstopiti,“ ukaže vlakovodja.

To tudi ne bom storil ker sem v posesti plačanega voznega listka.

„Potem grem po postajenačelnika,“ kriči rdeč kot kuhan rak vlakovodja.

Clémenceau mu je še priporočal, da gre koj po podtajnika državnih železnic in po železniškega ministra.

Ni trajalo dolgo in okoli obeh potnikov so se zbrali sprevodnik, vlakovodja in postajenačelnik.

„Ali hočete morda sedaj vendar vzeti kovček proč?“ vpraša razjarjeno novodošlec.

Clémenceau je zatrjeval še enkrat, da niti ne misli na to.

„Pa zakaj ne?“ zavpije postajenačelnik.

„Zakaj, ker kovček vendar ni moj,“ odgovori Clémenceau mirno.

„Čegav pa potem?“

„Mislim, da tegale gospoda,“ meni Clémenceau ter pokaže na Dupuisa.

„Gospod,“ kriči postajenačelnik srdito, „ali hočete sedaj vi vzeti kovček proč?“

„Ali z največjim veseljem,“ nasmehne se Dupuis ter vzame kovček proč.

„A prosim vas, zakaj pa niste takoj kovčka odstranili; zakaj pa niste takoj povedali, da je Vaš?“

„Vidite, gospodje, saj me vendar ni nihče vprašal.“

In jezno so odšli vsi trije železniški uradniki.

Jasno povedano.

Angleški lord Asburn, ki je bil poznat po svojem bogastvu a tudi po svoji skoposti, se je nekoč udeležil neke veselice, katero je priredila kneginja Metternich na Dunaju.

„Ali kupite to tabakiro?“ vpraša kneginja lorda.

Zmajal je z glavo. „Jaz sploh ne pušim,“ odgovori.

„Potem morda ta le peresnik?“ reče kneginja.

„Lepa hvala. Saj mi piše pisma moj tajnik.“

„No pa morda bonboniero?“

„Obžalujem, slaščice mi provzročajo zobobol.“

Nato pa poseže kneginja po zavoju mila. „Milord, umivate se pa vendar?“ omeni z hudobnim nasmehom.

Sedaj pa je vendar moral poseči skopuh po denarnici.

V kolikem času našteješ bilijon.

Skoro neverjetno je, koliko časa treba, da se šteje do bilijona. A skušnja uči, da naštejemo v eni minuti od ene do sto. V eni uri se tedaj lahko šteje do 6000, v enem dnevu, ki ima štiriindvajset ur do 144.600, v enem tednu do 1.008.000, v enem letu do 52.416.000. Iz tega torej lahko izračunamo, da je treba šteti najmanj devetnajstisoč let, da pridemo do številke 995.903.000.000, kar pa šele ni celi bilijon. Povrhu bi pa bilo treba, da štejemo neprenehoma in da izgovarjamo tudi velike številke tako hitro, kakor male.

Razno.

Železniška nesreča. Iz Lizbone poročajo, da sta trčila pri Oporto dva osebna vlaka. Obe lokomotivi in več voz je razbitih. Štiri osebe so bile na mestu mrtve, 23 oseb je težko ranjenih. V obeh vlakih je bilo nad sto potnikov.

Roparski napad. V Amstettenu je napadel do sedaj še neznan ropar hišno posestnico vdovo Marijo Frichovo. Pobil jo je s sekiro in oropal stanovanje. Ženo, ki je stara 73 let, so našli nezvestno. Ko se je zavedla, o celem dogodku ni ničesar drugega vedla kot to, da je vdrl v njeno stanovanje neznan moški, ki jo je udaril s sekiro po glavi.

Pred očmi policije so vdrl do sedaj še neznan tatovi v prodajalno zlatarja Touves v Barceloni in so ukradli za 200.000 frankov različnih dragocenosti. Prebivalstvo je silno ogorčeno nad to predrzno tatvino, ki se je zgodila pri belem dnevu, in izraža najhujše proteste proti policiji, ki še do sedaj niti ene sledi za tatovi. Nekateri listi pišejo, da je bila policija v zvezi s tatovi.

Stavka na eksportni akademiji na Dunaju, ki se je pričela, raditega, da bi se priznala akademija za višjo trgovsko šolo, je vedno obširnejša. Dijaki so priredili demonstrativen obhod po mestu, pri katerem je prišlo do spopadov s policijo. Več dijakov je bilo aretiranih. Ravnatelj akademije, vladni svetnik Schmidt, je odložil vodstvo akademije.

Požari. V turškem delu mesta v Sarajevu je pogorelo več hiš, v katerih so bile trgovine in kavarne. Škoda je zelo velika. Kako je nastal ogenj, še ni znano. — V Hamburgu je zgorelo veliko skladišče veletrgovca Rudolfa Karstadta. Škoda je velikanska. Uslužbenci, katerih je bilo več kot 100 v skladišču, so se rešili skozi okna skladišča. Sumijo, da je bil ogenj podtaknjen iz maščevanja.

Zaradi nabiranja znamk. V Parizu so uvedli strogo preiskavo proti poštnemu ravnatelju Bougetu v Senskem delu mesta. Bouget je naprosil uradno vse inozemske poštne uprave, da mu vpošljejo različne znamke vseh letnikov, kolikor jih je še mogoče dobiti. Vse poštne uprave razen švicarske, so prošnji Bougeta ugodile in so mu poslale znamke, ki reprezentirajo celo premoženje. Švicarska poštna uprava pa se je pritožila na francosko ministrstvo.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercialne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 120 52—23

Prekomorsko izseljevanje. Od 1. januarja do konca decembra 1913 se je izselilo čez Hamburg 192.733 oseb nasproti 134.169 oseb leta 1912 in 86.895 oseb leta 1911. Čez Bremen se je izselilo leta 1913. skupaj 239.564 oseb nasproti 169.951 oseb leta 1912. in 115.004 oseb leta 1911. Čez Hamburg in Bremen se je torej izselilo leta 1913. 432.297 oseb nasproti 304.120 oseb leta 1912. in 201.939 oseb leta 1911. Iz teh števil je razvidno, kako ogromno se je pomnožilo prekomorsko izseljevanje čez Hamburg in Bremen v poslednjem letu.

Darila.

Dijaški kuhinji v Kranju so poslali od 23. dec. 1913 do 31. jan. 1914: Raf. Thaler iz Škofje Loke kot novoletno darilo 20 K, notar Niko Lenček v Škofji Loki 5 K, Tržačani so čez kisko zelje zabavljali in za kazen 640 K pri Knedlu plačali (izročil B. Bloudek); Bogomir Krenner iz Ljubljane namesto venca na krsto Marlenke dr. Homanove 10 K, meščani za januar 3780 K, prof. kolegij za januar 4 K, Erv. Burdych, lekarnar v Škofji Loki 10 K, rodbina Pogačnikova, Dobrava-Podnart 20 K mesto venca na krsto monsignore dr. Ign. Žitnika, stolnega kanonika, državnega in deželnega poslanca, Fr. Zužek, c. kr. nadinženir v Gradcu 10 K, Bohdan Bloudek, vrh. už. Zemske banky v Pragi 5 K, Fr. Verweger, oskrbnik na Javorniku 10 K, tarokisti (po Fr. Savniku) 120 K, tvrdka I. N. Koceli v Škofji Loki 10 K, priboljšek za hrano 6 K (gospa Mar. Mayr 2 K in B. Bloudek 4 K), čes. svetnik Karl Savnik 6 K mesto venca na krsto K. Jäger, Ant. Pogačnik, župan v Podnartu 10 K vsled poravnave (plačal posestnik Miha Perne iz Prezrenj, namesto da bi se bila vršila sodnijska obravnava), županstvo Smlednik po županu Ant. Burgerju 30 K in nadučitelj Fr. Luznar na Primskovem 10 K. — Vsem darovalcem prisrčna hvala.

Umora. Diplomatičnega agenta francoskega v Tangerju pl. Paldrome je ustrelil njegov kuhar, katerega je odslovil šef vsled nepokorščine. Ustrelil je njega dvakrat s samokresom in ga zadel obakrat v tilnik. Pl. Valdrome je omahnil na stol in zaklical: „Smrtno sem zadet.“ Par minut nato je umrl. — V Sanghaju so napadli kitajski roparji ženo nemškega trgovca z mesom Neumana na njenem stanovanju. Pobili so jo s koli in oropali njeno stanovanje. Poleg tega so ji porezali 5 prstov, ker niso mogli sneti z njih dragocenih prstanov. O roparjih, ki so, kar je dokazano, domačini, nimajo nobene sledi.

Kino J. Nadišar

Dne 14., 15., 16. svečana

Največja senzacija sedanjosti!

QUO VADIS?

Izza časa proganjanja kristjanov pod zloglasnim rimskim cesarjem Neronom.

Po Sienkiewiczovem romanu.

ODVETNIK DR. FERDO ČERNE

naznanja, da je otvoril

svojo psarno v Kranju

(v hiši „Pri Fajfarju“ — vhod zadaj)

Uradne ure: 8—12. in 3—6.

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

Trgovina z moško obleko. — Prodaja raznega sukna in štofov za moške obleke. — Ravno tam lastna delavnica za obleke, ki se po naročilu dobro, ceno in nujno izgotove.

Kokriško predmestje

v lastni hiši zaloga šivalnih strojev in potrebščin. Ravno tam gostilna, kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA št. 3.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ 0/0

brez odbitka.

Denarnega prometa do konca leta 1912.

vlog

rezervnega zaklada

700 milijonov kron,

42 mil. 500 tisoč K,

1 mil. 330 tisoč K.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ 0/0

brez odbitka.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

10 52—5

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

9—5

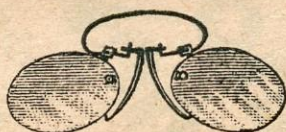

RUDOLF RUS

urar in trgovec
poleg lekarne v Kranju.

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja za-
loga ur, zlatnine in
srebrnine. — Vsake
vrste ščipalniki in
očala. Ročne in žepne električne svetilke.

↖ Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštnine prosti. ↗

M. Rant - Kranj

trgovina s specerijskim in galanterijskim blagom
Trbovljski in češki premog.
Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.

Kolodvorska restavracija

priporoča

8 52—4

vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna naznanila, zavitke, pisma,
račune, bolete, jukste, vabila, lepaki, posmrtnice,
cirkularji, troškovniki, letaki, trgovske
karte, knjige v vseh velikostih, brošure, časopisi
ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Previdni

kolesar lahko prihrani mnogo časa in denarja, ako v zimski
seziji pusti svoje kolo po strokovnjaku preiskati.

Ne zamudite toraj vposlati svoje kolo v pregled podpisani
tvrdki, ki bo delo ob najnižji ceni, strogo solidno in v najkraj-
šem času strokovnjaško dovršila.

Vsako pri nas popravljeno kolo se na željo brezplačno hrani
ao spomladi v naših nalašč za io primernih prostorih.

Karel Čamernik & Co.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi
deli. Mehanična delavnica in garaža.

Ljubljana, Dunajska cesta 9—12.

7 10—5

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

6—5

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

157-11

Odda se stanovanje

obstoječe iz 3 sob, kuhinje in pritliklinami

za 1. februar 1914.

Podatki pri upravnistvu tega lista.

Glavna zaloga pri Peter Majdiču
Merkur, in Franc Dolenzu v Kranju.

Pozor! Priporoča se Pozor!

tovarna žime za žimnice

M. MASTERL

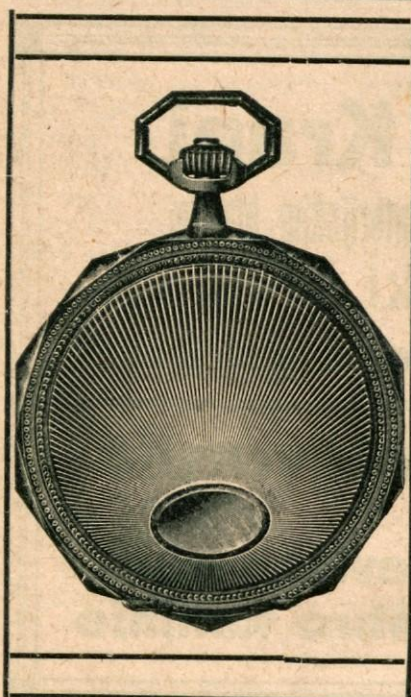
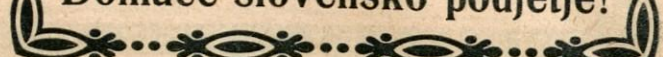
Stražišče pri Kranju :: Gorenjsko

Ustanovljeno l. 1844.

19 5-3

Izdelovanje vsakovrstne žime za žimnice
in drugo od najnavadnejše do najfinejše.
Cene nizke. Postrežba točna in solidna.

Domače slovensko podjetje!

Ivan Levčnik
urar in trgovec v Kranju
Velka zaloga
ur, zlatnine in srebrnine
Optični predmeti
Najcenejša prilika za nakup
ženinom in nevestam.
Cene brez konkurence
Postrežba
Solidna.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža,
je slavnemu občinstvu vsak delavni
dan od 8. ure zjutraj do 5. ure po-
poldne in ob nedeljah od pol 8. ure
zjutraj do 11. ure dopoldne, izven ve-
likih praznikov na razpolago.

Vsaki dan zvečer

KONCERT
Kavarna-Zvezda
Paganini-
orkestrion

Vinotoč in zajutrkovalnica

Zdravko Krajnc, Kranj

Trgovina delikates, špecerije in deželnih pridelkov.

16 52-5

ženinom!

Najstarejša
trgovina

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovejšega in
najboljšega manufakturnega blaga. Posebno se priporoča

ženinom in nevestam

za nakup bal

3 52-5

ker ima v tem blagu največjo izbero.

Nevestam!

Tomaževo žlindro

in vsa druga

umetna gnojila

po nainižji ceni priporoča

174 3-4

tvrdka „MERKUR“, Peter Majdič,
KRANJ